Єднаймося в Просвіті!

ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА

Тривала цілеспрямована війна проти української мови є промовистим підтвердженням її ключової ролі для національної ідентичності та перспектив розвитку України як держави.

(За матеріалами журналу «Український тиждень»)

33 (448)
15 серпня 2013 р.

Тижневик "Галицька Просвіта" * Засновник – Івано-Франківське ОО ВУТ "Просвіта" ім. Т. Шевченка * Свідоцтво – ІФ № 521 від 15.06.2004 р. * Шеф-редактор – Степан Волковецький * Головний редактор – Богдан Вівчар * Літературний редактор – Ірина Шумада * Верстка – Марія Дзебчук * Набір – Наталія Дяченко * Друк – КП фірма "ЛІК" * Тираж – 2000 примірників * Замовлення – № 1049 * Наша адреса: 76018, м. Івано-Франківськ, вул. М. Грушевського,18 * тел. (0342) 75-05-86, * тел./факс (03422) 2-38-67 * e-mail: oblasna-prosvita@ukr.net * http://uaprosvita.if.ua/ * Наші реквізити: Р/р 26003300012896 в ПАТ "Ідея Банк" МФО 336310, код 04929075. * За зміст і достовірність інформації у рекламі відповідає рекламодавець * Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій і подає матеріали для дискусії * За точність викладених фактів відповідає автор * Редакція застерігає за собою право редагувати і скорочувати матеріали * Листування з читачами – тільки на сторінках газети

КОЛОНКА РЕДАКТОРА

ХТО ЗАХИСТИТЬ НАШ ІНТЕРЕС, або ЗВІДКІЛЬ ЯЛОВІСТЬ ІДЕЙ І ДІЙ

Роздумуючи над подіями останнього часу в Україні згадався анекдот радянських часів. Прийшов якось Мойша в гості до Йосі. Останній працював на меблевій фабриці, а Мойша – на номерному підприємстві. Прийшов, дивується: «Мойше, та ж ти непогано живеш, усе в тебе є. Невже на зарплату?» – «Та ні, – відповідає господар. – Щодня щось виношу з роботи. Вдома складаю – то сервант, то крісло. А з меблями у нас дефіцит. Усе йде нарозхват. На тому і живу...» – «Я ж також виношу, – бідкається Йося. – Але що не складу, то кулемет, то пушка...»

Веду до того, що реакція влади на будь-які події якась ялово однакова, а загалом антиукраїнська. Розстріляли російські прикордонники українських рибалок в Азовському морі – реакція МЗС якась летаргічна, немічна, немов це не стосується громадян України, яких би мала захищати ця державна інституція. Чи може подібне статися в якійсь іншій країні?

Якийсь заїжджий американський гастролер привселюдно познущався над українським національним стягом у столиці держави. Жодної реакції влади, йому дозволяють їхати й виступати ще й в Одесі. І коли він там підтерся російським прапором, і Москва тут же обурилася й заборонила гастролі в Росії, наші правоохоронці нарешті якось мляво заявили, що йому заборонений в'їзд в Україну аж на п'ять років (!).

До слова, тут би мали свою позицію продемонструвати націоналісти і, може, позбавити його інструменту наруги. Не сталося... Але я про нібито українську владу, яка впродовж свого триріч-ного панування в Україні нахабно і безапеляційно демонструє свою антидержавність. Згадаймо закон про мову Ка-Ка, ухвалений із порушеннями Конституції і реґламенту Верховної Ради і який голова парламенту В. Литвин у праведному гніві обіцяв не підписувати. Підписав. Як і Президент. То де ж національна гідність. Ну не вийшло і на четвертому році обіцяного «покращення вже сьогодні». Для цього ж потрібно дбати про народ, а не лише про статки «Сім'ї» і «бідних» олігархів. Ну не виходить із відбілюванням міліції як захисниці народу. Але ж хоч не падайте так ницо як, скажімо, в оцінці історичних подій – Волинської трагедії 1943-го. Звернення 148-ми депутатів ВРУ до польського сейму з проханням визнати їх геноцидом поляків на українській землі – вершина цинізму й україножобії.

Енергія влади скерована не на покращення життя громадян, не на поліпшення їхнього добробуту, не на утвердження стабільності в суспільстві, а на зачистку українства. Скажімо, чи бачене таке в якійсь державі, щоб влада звинуватила перед світом свій народ, який сподвигся на соціальний протест, у фашизмі? А наші небожителі гадають, що вони – вічні. І будь-яке посягання на їхній статус розцінюють як смертельний гріх.

Від усвідомлення усього цього – сумно понад край. Бо ж і опозиція ніби перебуває у якійсь прострації і тягне того воза, як у криловській байці про Лебедя, Рака і Щуку. У своїй непослідовності й немічності дій вона все більше розчаровує суспільство, яке, попри все, покладало на неї чималі надії. І якщо яловість влади, яка у своїй глибинній суті є антиукраїнською у захисті національних інтересів цілком пояснювана, то опозицію зрозуміти важко. А втім вчитаймось у їхні програми. Окрім «Свободи» ніхто і не обіцяв захищати українські національні інтереси. Не дай Боже звинуватять у фашизмі. А без конкретної ідеї які можуть бути дії?

Ось так і живемо в очікуванні чергового поганства, від якого нас і захистити нікому. Бо як тут не складай, нічого путнього не виходить, як у того Йосі.

Богдан ВІВЧАР

НОВИНИ УКРАЇНИ І КРАЮ

Тарифи не чіпатимуть

Прем'єр-міністр Микола Азаров не бачить підстав для підвищення тарифів на воду і теплопостачання у 2013–2014 роках. Про це він сказав на засіданні Уряду. «Жодних підстав для підвищення тарифів немає. І тому жодного підвищення ні цього, ні наступного року Уряд не допустить», – заявив Азаров.

Автобуси для шкіл

Івано-Франківщина отримала від держави 16 шкільних автобусів для 13 районів. По два новенькі автобуси возитимуть школярів у Галицькому, Коломийському, Косівському районах і по одному – в Рогатинському, Долинському, Калуському, Тисменицькому, Городенківському, Надвірнянському, Верховинському, Богородчанському, Снятинському та Рожнятівському районах. Ще чотири автобуси придбали за кошти обласного бюджету.

Пам'ятник борцям

У Надвірні планують спорудження пам'ятника «Борцям за волю України». Монумент встановлять у центрі міста. Зібрали понад 43 тис. грн. Збір коштів триває. Надвірнянський міський голова Зіновій Андрійович поінформував, що і міська рада передбачила у своєму бюджеті 100 тис. грн. на спорудження пам'ятника.

Цвях у бізнес?

Уряд планує створити державну метрологічну інспекцію. Ця структура перевірятиме торгові мережі, АЗС, медичні установи та лабораторії на точність проведених ними вимірювань. Хоч такий орган контролю радила запровадити Україні Міжнародна фінансова корпорація (ІРС), нині там наголошують, що український Уряд рухається не тим шляхом. «Такі інституції в Україні створюють, зазвичай, під певних осіб і певні фінансові завдання. Це черговий цвях у труну малому та середньому бізнесові», – переконаний голова Союзу захисту підприємництва Сергій Доротич.

Укріпили мости

У селі Берлоги Рожнятівського району провели роботи з берегоукріплення лівої опори мосту в урочищі Підгора та зробили антикорозійний захист його металоконструкцій. Будівництво цього мосту розпочали 2008 року, однак через брак фінансування не завершили. Для ґарантування подальшої безпечної ек-сплуатації і виконані укріплювальні роботи лівої опори. Тривають роботи з будівництва мосту через річку Чечва в Нижньому Струтині. Хоч через брак коштів роботи зупинялись.

КОНКУРСИ

МІЙ ФРАНКО

Громадський інститут аналітики та «Молода Просвіта» оголошують про початок **літературного конкурсу есеїв «Мій Франко»,** присвяченого 157-ій річниці народження Каменяра.

Есе повинно складатися з 157 слів, може мати авторську назву.

Оцінюватиме роботи компетентне журі, яке очолює письменник Степан Процюк.

Вік учасників – до 35 років.

Оголошення переможців відбудеться **27 серпня ц. р.** під час проведення традиційних Франкових читань.

Творчі роботи надсилайте до 25 серпня на адресу конкурсу: i-franko@ukr.net

АНОНС

ДО ЮВІЛЕЮ ВАСИЛЯ СТУСА

ШАНОВНІ ДРУЗІ!
«ПРОСВІТА» ПРОВЕДЕ В ЛИСТОПАДІ 5 ВСЕУКРАЇНСЬКУ КОНФЕРЕНЦІЮ ДО 75-ліття ВАСИЛЯ СТУСА.

4–5 листопада 2013 року кафедра української мови та прикладної лінґвістики разом з Інститутом літератури імені Тараса Шевченка НАН України та Інститутом української мови НАН України проводить Всеукраїнську науково-теоретичну конференцію **«Художнє слово Василя Стуса в контексті української та світової літератури»**.

Передбачена робота таких секцій:

1. Філософські засади художньої спадщини В. Стуса.
2. Лірика В. Стуса як об'єкт вивчення літературознавства.
3. Методичні аспекти вивчення творчості В. Стуса.
4. Мова і стиль творів В. Стуса.
5. Модерністський екзистенціалізм та поезія В. Стуса.
6. Новаторство В. Стуса.
7. Творчість В. Стуса в контексті європейської культури.
8. Творчість В. Стуса та політичний дискурс: В. Стус і суспільно-політичний контекст 60-их років XX століття.
9. Українські концепти у творчості В. Стуса.
10. Епістолярна спадщина В. Стуса: лінґвістичні дослідження.
11. Перекладацька діяльність В. Стуса.

Матеріали конференції будуть опубліковані в окремому збірнику наукових праць (для тих, хто бажає, матеріали можна подати до фахових видань «Актуальні проблеми літературознавства» та «Лінґвістичні студії».

Тел. для довідок: +38 062 302 09 45 – кафедра української мови та прикладної лінґвістики.

ШАНОВНІ КРАЯНИ! ДОРОГІ ПРОСВІТЯНИ!

Триває передплата на газету «ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА».

Передплатний індекс – 91083.

ВАРТІСТЬ ПЕРЕДПЛАТИ (без оплати оформлення):

на місяць – 5,93 грн., на півроку – 22,83 грн., на рік – 44,46 грн.

НАШІ СВЯТА

19 серпня весь християнський світ відзначає одне з найбільших свят — Преображення Господнє, або Спаса.

За переказами, Преображення Господнє відбулося перед голгофськими стражданнями Ісуса Христа. Воно описане в Євангеліях від Луки та Матея. Самі євангелісти не були його свідками, тому писали про нього зі слів апостолів Петра, Якова та Йоана.

Отож, розповівши учням про таємницю своєї смерті й воскресіння, а також про близькі страждання, Ісус почув від них заперечення. Тоді, докоряючи їм, узяв трьох апостолів – Петра, Якова та Йоана – і вирушив із ними на гору Тавор. Поки Спаситель молився, учні від утоми заснули. Коли ж кинулися, то побачили, що Ісус Христос під час молитви преобразився: обличчя Його засяяло, наче сонце, а одяг став білим і блискучим, як світло. У цей час з'явились у небесній славі два пророки, Мойсей та Ілля, і розмовляли з Ним про страждання і смерть, які Йому належало перетерпіти в Єрусалимі. Коли ж учні побачили, що Мойсей та Ілля відходять від Ісуса Христа, Петро, не знаючи, що сказати, вигукнув: «Господи! Добре нам тут бути, коли хочеш, зробимо тут три намети: Тобі один, Мойсеєві один і один Іллі». Раптом світла хмара осінила їх, і вони почули з неї голос Бога Отця: «Це є Син Мій улюблений, в якому моє благовоління; Його слухайте!».

У народі Преображення Господнє ще називають Яблучним, або Другим Спасом. Спас святкують тричі. Перший Спас – Мокрий, або Маковей (14 серпня), другий – Великий, або Яблучний (19 серпня), третій – горіховий (29 серпня).

Перед Спасом є два тижні посту – «спасівка». А в цей день у церквах святять фрукти й овочі, обжинкове колосся, хліб та мед і дякують Господеві за всі земні плоди. Святили також мед у стільниках (з воску згодом робили свічку, якою обкурювали хворого на пропасницю) жмутики колосся жита й пшениці (під час сівби їх розсіювали полем – від бурі, граду, шкідників), трави – волошки, любисток, м'яту тощо (свячене зілля використовували при різних хворобах і нещасних випадках). Колись правовірні до цього дня не їли садовини, бо це вважалося гріхом.

На цю благословенну пору припадають і традиційні урочистості, присвячені святу врожаю, закінченню основних робіт у полі. За народними традиціями, женці качалися по стерні, щоб не боліла спина і легко було жати наступного року.

Вважається, що Спас знаменує завершення літа. Тому в народі нерідко кажуть: «Прийшов Спас, готуй рукавиці про запас!».

ТАК ДУМАЮ

З ДУЛЕЮ У КИШЕНІ

Дуже скоро забудеться страшно некультурна, але напевно прийнятна в якомусь світі поведінка американського рок-музиканта. Бач йому заманулося познущатися над чужим державним прапором. Поговорили, наївно здивувалися слабкою реакцією нашої влади. Розуміюче констатували байдужість публіки і для годиться махнули рукою в бік тих, кому і при владі українські символи чужі.

А декому і досі перед очима поплатні мітинґові поденники, пікнікуючі у парках, які підмостили синьо-жовте полотно під сідалище. І хохлоподібний мент, що, сплюнувши, відрікся «гаваріть на телячьєй мовє», і улюлюкання: «Фашист! Фашист! Фашист!» у відповідь на захист символу держави.

Так, державна мова – теж символ. Символ – це сакральна ознака, за якою державу впізнає світ. Мова, стяг і герб, славень... Францію впізнаємо за мовою і «прононсом», Марсельєзою, а вже потім за кольором прапора. Польщу теж за мовою, гімном і прапором. Отже, символи України – це не лише прапор і тризуб, а ще й державна мова. Не можна шанувати прапор, не сприймаючи славня чи іґноруючи державну мову. Усе це треба поважати на рівні громадянського рефлексу. Стовідсотково всі не будуть це любити, але рефлекс самозбереження каже – треба шанувати хоча б заради користі, щоб і нас шанували інші держави й народи, не визискували як останнє бидло світу. Хоч би заради користі, адже про любов простолюду і владоможців до українських символів говорити без валідолу неможливо.

Серед нас, побожного і духовного народу, чомусь занадто багато ниць, відкритих і прихованих підтирачів символами своєї держави. Вони ходять між нами, не відчуваючи найменшої провини. Бува й керують нами, нас повчають, судять, розважають, пишуть нам закони. Чимало з них навчають нашу молодь, не виховуючи в ній віру в свою державу. На політшоу і нерідко так знічев'я для розваги оцей чужинець розпинає українську душу русоречієм. Ми звикли. Ми толерантні чи байдужі, чи боїмось нахаб. Ми, що ходили й ходили з прапорами, мовчимо реально, хоч кричимо в слабких беззубих товариствах! Що нам якийсь крутий прикол заморського шаленця попсо-року?

Не привчились жити серед сотень своїх підтирачів, грубіючи душею від рубців образи. Ми ж інколи з державною ховаємось заради чужомовного гостинця чи удачі. Ми символи тримаємо несміло і терпимо образливе «фашисти» наших «дискутантів». І мовчки затамовуємо отой клубок колючий у горлі, з жалями та дулею в кишені протестуючи в кухні, як завжди. Чи, може, ні?

Володимир ФЕРЕНЦ

НОВИНИ УКРАЇНИ І КРАЮ

Не забули б про екологію

На ПАТ «Івано-Франківськцемент» залили першу опору обертової печі нового цементного заводу. Процес будівництва урочисто запустили голова спостережної ради ПАТ «Івано-Франківськцемент» Микола Круць та голова облдержадміністрації Михайло Вишиванюк.

Реалізація цього проекту, за словами Миколи Круця, дозволить збільшити річний обсяг випуску цементу ще на 1 мільйон тонн, знизити собівартість виробництва і значно розширити асортимент спеціальних цементів. Між ПАТ «Івано-Франківськцемент» і п'ятьма банками завершились переговори про фінансування цього проекту. Свою участь у фінансуванні будівництва нового заводу підтвердили Світовий Банк, Європейський Банк Реконструкції та Розвитку, Банк Данії, Райффайзенбанк та Укрексімбанк.

Михайло Вишиванюк зазначив, що нове виробництво – це і додаткові робочі місця, і суттєве зростання надходжень до місцевих бюджетів, і ознака розвитку промисловості в край. Важливо, щоб нове виробництво було екологічно безпечним.

ПРЯМА МОВА

ЛЕВКО ЛУК'ЯНЕНКО:

НЕ МОЖНА ЖИТИ БЕЗ ЧЕСТІ Й ГІДНОСТІ

Герой України Левко Лук'яненко надіслав звернення до громадян, аби вони знали і пам'ятали імена 148 зрадників у Верховній Раді, які зганьбили честь України

Стаття 17 Конституції України проголошує: «Захист суверенітету і територіальної цілісності України є... найважливішими функціями держави».

148 народних депутатів України написали звернення до голови сейму польського парламенту із закликом щодо дій Української Повстанчої Армії та українських націоналістів.

Що сталося?

Сенат республіки Польща 20 червня 2013 року ухвалив постанову з приводу 70-их роковин подій у липні 1943 року на Волині. Боротьбу Української Повстанчої Армії проти польської окупації Волині частина польських політиків схильна тлумачити як внутріпольські події і Волинь вважати східними теренам Польщі, а жертви збройних сутичок як геноцид поляків Українською Повстанчою Армією.

Замовчування польського геноциду українців західних етнічних земель України, спотворення характеру боротьби між українцями й поляками перед і в роки Другої світової війни й територіальні претензії на Волинь у XXI сторіччі глибоко обурюють українців. Ось приклад польського мислення: 14 липня 2013 року в головних новинах польське телебачення заявило: **«...Луцьк – головне місто польської Волині»**. Чуєте, 148 підписантів: **«польської Волині»?!** Вам це подобається?

Ви, парламентарії, не знаєте, що за міжнародним правом геноцид може здійснювати держава, і тільки вона, а УПА не була державою?

Пишете: «людиновбивство, вчинене **Союзом українських націоналістів – Українською Повстанчою Армією».** Так можуть писати люди, які не знайомі з українськими назвами українських реалій (чи не прислали вам текст із Москви?).

Ви, підписанти, не знаєте, що польська держава, будучи неспроможною розбити збройною УПА-Захід, вдалася до виселення всіх українців із так званого Закерзоння (Лемківщина, Підляшшя, Надсяння, Сокальщина, Ровщина та Холмщина – разом близько 19,5 тис. кв. км, де проживало 1,5 млн. українців. Їхня **польська держава,** розпорошивши, виселила з етнічних українських земель у західні райони Польщі.

Ви, підписанти, так ненавидите Україну, що заперечуєте норму міжнародного права про право окупованого народу братися за зброю для боротьби проти окупанта. І звинувачуєте УПА в «народовбивстві» поляків (на українській, а не польській землі!). Так ви можете звинувачувати козаків, що убивали на своїй землі загарбників – татар, турків, поляків, московитів... А чого не звинувачуєте УПА в убивстві німців, адже їх також убивали вояки УПА?

Ви ж депутати вищого законодавчого органу Української держави і в силу службового становища зобов'язані захищати суверенітет і територіальну цілісність України, а ви ганьбите Україну перед світом.

Закликаючи голову польського сейму безпідставно звинувачувати УПА в геноциді поляків, ви надаєте іноземній державі допомогу в проведенні підривної діяльності проти України, тобто коїте злочин, що його Кримінальний кодекс України (ст. 111) кваліфікує як зраду й карає позбавленням волі до 15 років.

Ви – зрадники! І члени Партії реґіонів, Комуністичної партії та деякі позафракційні викрили перед українським народом свою антиукраїнську суть.

Попри рішення судів проти вас, підписантів, Генеральна прокуратура зобов'язана порушити кримінальну справу, а Президент з огляду на дискредитацію парламенту майже третиною його складу задля збереження честі української нації має розпустити Верховну Раду й призначити вибори нового її складу.

Не можна жити без національної честі й людської совісті!

УКРАЇНЦІ У СВІТІ

Конґрес чи звітні збори будь-якої організації чи установи, в тому числі й СКУ, підсумовує діяльність цієї структури і розглядає найбільш суттєві питання чи проблеми на які, згідно зі статутом, та установа повинна відповідати. Тим більше для світової структури, котра представляє інтереси численної кількості фізичних чи юридичних осіб.

ЩО ПОВИНЕН ОБГОВОРИТИ КОНҐРЕС

На мою думку, засадниче завданням СКУ – бути захисником духовних потреб українських громад, які розкидані майже по півсотні країнах світу, яких ми популярно називаємо діаспорою. Тому основна орієнтація СКУ повинна бути у захисті культурних, людських і національних свобод великої української родини, яка проживає поза Україною.

Мабуть, з огляду на неадекватність такого захисту й хижацького, вже історично, характеру, зокрема, близьких у географічному понятті сусідів, які вважають, що негідне трактування української національної меншини на своїй території обійдеться без наслідків, в останніх роках, зокрема, проявляються навіть звинувачення пригнобленого гнобителями. Для прикладу можна навести поляків, зокрема, «кресових», які з кожною річницею українського і польського протистояння на Волині у 1943 році підвищують кількість польських жертв сьогодні вже до неймовірної цифри, рівночасно зовсім не згадуючи ні українські жертви, ні історичний контекст двох народів. Щодо цього більшість українців, включно з сьогоднішнім проводом СКУ, реаґує обережно і стратегічно замість з обуренням. Нехай так буде. Я дозволю собі бути менш стратегічним. Полякам закидати українцям етнічні чистки це трохи так, як німцям було судити Івана Дем'янюка за воєнні злочини.

Одначе, хоч реакція СКУ, яка звелася до прославлення стратегічного аналізу польського прем'єр-міністра Туска, без осуду польського сейму чи 148 українських ренеґатів, була далеко не задовільна, то це можна віднести до обережної консервативної, але стратегічної політики. Щодо Росії, одначе, ситуація була й залишилася цілком інакшою і такою, яку конечно виправити. Режим Путіна–Медведєва не звичайний у цивілізованому світі. Цей режим поводиться не тільки по-старому (тобто радянському), але робить це зухвало й безпардонно.

За останні кілька років, тобто у звітному часі для X Конґресу, Росія зуміла ліквідувати дві головні центральні українські організації у Російській Федерації. Це було зроблене за рішенням судів. Одначе відомо, що судочинство в Росії менш незалежне від влади, ніж навіть в Україні. Міністр закордонних справ РФ Сергій Лавров недвозначно заявив, що причини ліквідації були політичними. Міністерство закордонних справ України під контролем Костянтина Грищенка повелося як за радянських часів, не тільки не захищаючи українську громаду в РФ, але не втручаючись, мовляв, треба з Міністерством юстиції РФ спільно оформляти нову українську структуру, що суперечить основній характеристиці неурядової організації. Водночас Грищенко поскаржився на українців за порушення процесуальних норм. СКУ написав кілька листів до міжнародних інституцій, але за цілий час ніхто з проводу СКУ жодного разу не поїхав у Росію, щоби там конфронтувати антидемократичне й грубо кривдне для українців рішення режиму новітніх російських імперіалістів.

Разом із захистом духовних прав народу йде і захист його духовних цінностей, його слави, його історії. У цьому відношенні знов найгіршими хижаками супроти нашої історії є ті, котрі історично вчинили нам найбільше лиха – росіяни, поляки, євреї та німці. Про історичні кривди, мабуть, не потрібно нагадувати. У сучасному переказі ми опинилися у ролі тих, котрі чинили кривди. Ця іронія історії фактично закономірна, бо історію подають чи пишуть сильні й настирливі. Науковий світ, у якому провідну роль грають антиукраїнські сили, взялись писати свою версію історії, тобто українці гнобили й мордували євреїв та поляків під час Другої світової війни. До цього долучилися сильні світу – Росія і Німеччина. Натомість український науковий світ не тільки у більшості спокійно сприймає ці наклепи, а іноді за винагороду українські вислужники докладаються до обвинувачів.

При самих початках СКУ оформлено і Наукову раду. За останніх двадцять років ця Рада виявляє винятково мізерну активність, а на зовнішньому науковому відтинку зовсім ніяку. Правда, наші діаспорні наукові центри виявилися сьогодні, здебільшого, змарнуванням нашого великого капітального внеску. На жаль, із постанням незалежної України та відродженням української науки в Україні тільки одиниці у науковому світі здійснюють корисну зовнішню наукову діяльність.

Підтекстом X Конґресу повинні бути слова Василя Симоненка: «Народ мій є, народ мій завжди буде. Ніхто не перекреслить мій народ!» Захист нашого народу, його історії, культури і слави має бути стрижнем цього важливого зібрання та дії новообраних керівних органів СКУ.

Аскольд ЛОЗИНСЬКИЙ

ФАКТ

МИ ТАКИ РІЗНІ

Скільки вчених, дослідників, істориків арґументовано доводили, що українці й росіяни – різні народи, а кремлівські вожді й російські шовіністи твердять, що ми – рідні брати. Це особливо різало слух у час святкування 1025-річчя Хрещення Київської Русі. Скажімо, Владімір Путін чомусь переконаний, що «у нас спільні корені, культура й релігія. Така спільність особливо відчувається в ці дні, коли наші країни відзначають свято – 1025-річчя Хрещення Святої Русі. Наші кровні й духовні узи нерозривні». Про це він говорив на організованій його кумом, а заодно керівником руху «Український вибір» В. Медведчуком конференції «Православно-слов'янські цінності – основа цивілізаційного вибору України».

Помовчімо. Подумаймо. Особливості психології московитів у різні часи помічали різні народи, що відображене в численних книгах, щоденниках, дорожніх нотатках.

Не залишився осторонь й український народ, який дав власні характеристики північно-східному сусідові. Ось лише кілька зразків прислів'їв і приказок, зібраних і впорядкованих Матвієм Номисом:

«Тату, лізе чорт у хату!» – «Дарма, аби не москаль». Москаль тоді красти перестане, як чорт молитись Богу стане. Коли чорт та москаль що вкрали, то поминай, як звали. На вовка промовка, а москаль кобилу вкрав. З москалем дружи, а камінь за пазухою держи. Казав москаль право, та й збрехав браво. Собака брехне – москаль віри пойме. За москалем панство: коло ноги ременями – і все господарство. Москва на злиднях збудована та й злиднями годована...

Ці афористичні висловлювання – аж ніяк не вияви ксенофобії українців щодо північно-східного сусіда, а лише систематизація величезного масиву прикладів/фактів співжиття упродовж століть і багатолітніх контактів із антисистемою.

Якщо ми на 500 років молодші, то як би не вивчали європейський досвід, не зможемо зараз добитися добробуту і звичаїв, характерних для Європи. Наш вік і рівень пасіонарності передбачає інші імперативи поведінки.

Звичайно, можна спробувати «увійти в коло цивілізованих народів», у чужий суперетнос. Але треба усвідомити, що ціною такого поєднання в будь-якому разі буде відмова від вітчизняних традицій і подальша асиміляція.

Не треба нав'язувати людям інших етносів невластивий їм спосіб життя.

«Не треба виходити з міфічних уявлень про суть етнічних процесів і будувати відповідно до цього практичну політику. Не треба примушувати всіх жити разом. Краще жити нарізно, зате у мирі...»

Це якраз і є вичерпна відповідь на провокативне запитання, винесене в анонс конференції: «Чи близькі українському суспільству нав'язувані єврочиновниками «європейські цінності», чи українці виступають за збереження й утвердження споконвічних православно-слов'янських духовних орієнтирів, засад і традицій?»

Чи визначаться у своєму цивілізаційному виборі державні мужі з Банкової? Переможуть нав'язані рефлекси чи спрацює здоровий глузд? Часу для ухвалення доленосного для держави рішення лишилося обмаль.

Олег РОМАНЧУК

ЖИТТЯ ОСЕРЕДКІВ

БУЛО ВЕСЕЛО І ЦІКАВО

Осередок «Просвіти» Нижнього Березова організував і славно провів святкування Дня села. Свято пройшло дуже величаво за участі великої кількості молоді, селян, інтеліґенції. Відбулися цікавий за змістом концерт, театральні вистави, конкурси. Виступали голова осередку Люба Білавич, голова Косівської районної «Просвіти» Богдан Глібчук та інші.

Петро Арсенич, заступник голови «Просвіти» виступив із доповіддю з історії діяльності «Просвіти», розповів, що потрібно робити на сучасному етапі, вручив просвітянам від обласної «Просвіти» книжки, а від себе – вирізки з газет, журналів про діяльність «Просвіти» на Гуцульщині й у Березовах.

Вл. інф.

ПРОЕКТИ

ФІНАНСИ ЗНАТИ ЗМОЛОДУ

Національний банк України реалізує План заходів, створений як складова частина Стратегії реформування системи захисту прав споживачів на ринках фінансових послуг на 2012–2017 роки. Його складовою є заходи з підвищення рівня фінансової грамотності населення на 2013 рік.

Всеукраїнський проект Національного банку України з викладання основ фінансової грамотності в дитячих таборах відпочинку на Івано-Франківщині, який проводиться спільно з Міністерством освіти і науки протягом літніх канікул з дітьми та підлітками, які перебувають у дитячих закладах оздоровлення та відпочинку, і складається з циклу занять на основі курсів «Фінансова грамотність» та «Фінансове виховання», проходить успішно.

На Івано-Франківщині інтерактивні заняття на теми: «Особистий і сімейний бюджет», «Заощадження», «Особиста фінансова безпека і кібер-безпека» проходять у позаміському закладі оздоровлення та відпочинку дітей «Опілля», дитячому закладі санаторного типу «Перлина Карпат», позаміському закладі оздоровлення та відпочинку дітей «Едельвейс», дитячому закладі санаторного типу «Карпатські зорі».

До того ж, з метою підвищення фінансової грамотності населення реалізуються такі проекти, як експериментальне викладання курсу «Фінансова грамотність» у 10-их класах загальноосвітніх шкіл за підтримки FINREP, викладання факультативного шкільного курсу «Фінансове виховання» для 7, 8 класів, Всеукраїнський медіа-тур Незалежної асоціації банків України, всеукраїнський презентаційний тур шкільного курсу «Фінансова грамотність».

ВАРТО ЗНАТИ

ДУМКИ УКРАЇНЦІВ ТА ЧУЖИНЦІВ ПРО НАС

Українці, як і наш народ, схильні до творчості.

Я. РАЙНІС

Порівнюючи українську націю з російською: «Інші закони, інша мета, інші зв'язки, інші історичні подвиги… два цілком відмінних характери…»

Микола ГОГОЛЬ

Нове покоління українців зберегло український патріотизм та гарячу любов до своєї власної нації й солодкої отчизни.

РУМЯНЦЕВ, *правитель в Україні за часів Катерини II*

Українці незгідливі, не вміють слухатися чужої гадки, кожний тягне на своє, і через те бувають між ними суперечки й криваві бійки…

Михайло ГРУШЕВСЬКИЙ, *український історик*

Щемить душа… Хочеться кричати… Українці!.. Погляньмо на себе збоку, адже має бути соромно перед іншими, перед світом, що ми такі терплячі, толерантні, демократичні, гуманні, але й досі, у час XXI століття, залишаємось, на жаль, «Кайдашевою нацією». Гірка репутація – Кайдашева нація.

Ірина КОЛОДЮК, *учитель українознавства, Київ*

Зібрав ***Богдан СУШЕВСЬКИЙ,*** *просвітянин*

ДО ПЕРВНІВ

У світлиці музею. Директор Іван Карп'як із наймолодшими відвідувачами

З ЯКОГО МИ РОДУ І КОРЕНЯ

Музеї – це оази доброї енерґетики життя минулих століть. Інколи люди спішать до музею не з цікавості, а просто відпочити від суєти сучасного світу й зарядитись доброю енерґетикою рукотворних речей, старих світлин або просто побути наодинці з невидимим духом пращурів…

Музейна карта України сягає великого масштабу, і кожен музей – це неповторність, це перлина історичної пам'яті, забарвлена своїм місцевим колоритом…

З гордістю хочу розповісти про Народний історико-краєзнавчий музей у селі Бортники, що на Тлумаччині, який завдяки клопіткій повсякденній праці директора музею Івана Карп'яка став знаковим на карті Івано-Франківщини, відомим в Україні, а також у близькому й далекому зарубіжжі.

Задум створення музею у Івана Михайловича зародився ще у часи тоталітарного радянського режиму, коли з радіо і телеекранів лунало: «мой адрес не дом ине улица, мой адрес – Советский Союз» – і в той же час нищилась наша мала батьківщина, наша правітцівщина, чаша ментальність, загалом уся царина українства, щоб виховати «совєтского чєловєка» без роду й племені…

Десь у глибині душі радянського вчителя, який народився в глибинці карпатської природи, у Косівському краї, де витає волелюбний дух гуцулів і кожна квітка, смерека, кришталевий плюскіт гірських річок плекають у людській душі велику любов до волі, до рідних витоків, до прадідівських звичаїв, стукала у серце ностальгія і велике бажання зберегти, не дати загубитись у радянщині тому світогляду, яким жили наші пращури, діди і прадіди, зберегти національний код нашої пам'яті.

На той час вчитель історії місцевої школи Іван Карп'як збирає старовинні речі, монети, давні фотографії, речі ужитку у Бортниках, у довколишніх селах, привозить багато цікавих речей з рідної Косівщини, Коломийщини зацікавлює до цієї роботи учнів. Старшокласники – члени краєзнавчого гуртка 1985–1990 рр., яким керував Іван Михайлович, збирали й записували розповіді старожилів про історію перших поселень, зародження перших вулиць у селі, часи колективізації у Бортниках, нелегке життя селян у період Другої світової війни, різні історичні віхи на теренах нашого краю. Згодом усі ці матеріали стали першими експонатами новоствореного музею, який відкрили 21 травня 1992 року завдяки багаторічній плідній праці вчителя історії Івана Карп'яка. Він розміщений, за згодою і підтримкою директора школи 1979–1993 років, Ірини Яківни Кузів, за фахом також історика і активної громадської діячки, у приміщені Бортниківської загальноосвітньої школи.

З часу створення і до сьогодні музей у селі Бортники є джерелом і носієм цінної автентики, інформації для студентів, учнів, науковців, які працюють у царині краєзнавства, адже тут зібраний унікальний історичний матеріал, починаючи від часів палеоліту і до наших днів.

На сьогодні музейні експонати розміщені у шістьох залах…

Привітно зустрічає відвідувачів музею інтер'єр покутської хати 20–30 років XX ст., тут витає гостинний дух наших предків. У центрі – дерев'яний стіл, застелений білим полотняним обрусом, у куті – велика піч – годувальниця усієї покутської родини, біля печі – мисник, неподалік – постіль, де матрацом слугує духмяне сіно, яке, за розповідями старожилів, мало бути скошене й висушене в лугах на сінокосах, де багато різнотрав'я, в середині літа – між святами Івана і Петра. Над ліжком до сволока прикріплена яворова колиска, у якій виколисували немовлят, а біля ліжка – дерев'яна колиска для дітей, які досягали річного віку – це свідчить про багатодітність тогочасних сільських родин. Ліжко застелене саморобною вовняною веретою, на якій розставлені вишиті подушки. Біля ліжка – дерев'яний стілець, де встановлені куделі з пряжею та веретеном, недалеко біля дверей – скриня, або куфер, як кажуть у Бортниках, виготовлена у XIX столітті. На той час скриня в хаті слугувала шафою для святкового одягу й цінних сімейних реліквій.

У музейній світлиці на стінах – стародавні мальовані ікони. Вздовж цілої світлиці на стелі – сволок, до якого прикріплена жердка, де висить одяг (сорочки, запаски, спідниці та інше), сволок прикрашений солом'яними павуками – це вироби з соломи бортниківської майстрині, уже покійної, Євдокії Капустинської.

Коли заходиш до покутської хати минулого століття, то віє прохолодою віків, добра аура речей, які вже стали музейними експонатами, навіває спокій, ніби повертаєшся у той час, коли кожна річ домашнього вжитку була одухотворена родинною рутиною, теплом дідизни і сімейною святістю, інколи передавалась із покоління у покоління як дорогий скарб. Цього немає у сучасній оселі, бо всі ми – стильні, модерні, а людині так потрібна добра енерґія минувшини… І щоб почерпнути її, ми ідемо у світлиці музеїв…

Цікавою для відвідувачів музею є зала, що носить назву «Відділ етнографії». Тут демонструється селянський одяг, зокрема форми одягу Тлумаччини, Косівщини, Калущини, Верховинщини. Засоби виробництва, вироби майстрів-умільців, тут також показані ткацькі, шевські, кравецькі, ковальські інструменти, засоби обробітку землі та різні побутові предмети.

У розділі «Творчість наших краян» демонструються жіночі прикраси, різьба на дереві, керамічні вироби, вироби з сиру, шкіри, чеканки на металі, плетіння з лози, бондарство, гончарство….

Окрім побуту в Народному історико-краєзнавчому музеї висвітлені політичне і соціальне життя Прикарпаття у світлинах та оригінальних документах, виявлених завдяки значній пошуковій роботі Івана Карп'яка. На стендах ілюструється початок зародження державності на Прикарпатті в часі різних історичних епох до наших днів.

Цікавим і значущим є музейний матеріал у царині визвольних змагань ОУН–УПА. Під керівництвом директора в музейній залі зі шкільною молоддю провели ряд заходів з ушанування 100-річчя Степана Бандери, що зафіксовано на світлинах, а також з ініціативи Івана Карп'яка була організована екскурсія для учнів, учителів, жителів села до музею С. Бандери в с. Старий Угринів. У музеї постійно діє змінна викладка літератури, світлин, документів, пов'язаних із відзначенням пам'ятних дат Української Повстанської Армії.

Багата на цікаві експонати літературна зала музею. Тут у світлинах проілюстровані життя і творчість поетів і письменників Прикарпаття, зокрема, Марійки Підгірянки, Параски Плитки-Горицвіт, Тараса Мельничука, Михайла Хромея, Ганни Яців, Петра Шкраб'юка, Степана Пушика та інших. Можна ознайомитися з діяльністю громадських діячів – Івана Бородайкевича, Івана Макуха.

Окремі експонати показують розвиток освіти у нашому краї в XX столітті у документах, фотографіях і речах. Тут можна побачити графітну табличку (1913) для писання, яка використовувалася у часи нестачі паперу, сумка (дзюбенька) учня 1930–1940 рр., виготовлена з полотна, учнівські чорнильниці (каламарі), свідоцтва учнів 1919 та 1934 років, світлини з життя вчителів та учнів нашого краю.

У літературній залі відвідувачі можуть ознайомитися зі списком прізвищ учителів, викладачів, письменників Прикарпаття, що стали жертвами політичних репресій.

Знаковим є те, що директор музею Іван Карп'як – член «Просвіти» з 1988 року за активну і сподвижницьку роботу в галузі музейної справи у березні 2012 року визнаний лауреатом обласної премії імені Марійки Підгірянки. Велику пошукову роботу Іван Карп'як провів у часі відзначення 130-ої річниці народження Марійки Підгірянки, про що свідчать світлини й цікаві музейні експонати, пов'язані з творчістю поетеси і народної вчительки.

Цікавою та унікальною є зала української діаспори, адже Бортниківський Народний історико-краєзнавчий музей має зв'язок із відомими громадськими діячами української діаспори багатьох країн світу: Великобританії, Німеччини, Італії, Польщі, Португалії, Іспанії, Канади, США, Арґентини, Греції, Австралії. Серед цих людей – доктор мистецтвознавства Альбертського університету (Канада) Андрій Ногачевський, який подарував музею багато цінних експонатів. Святомир Михайло Фостун (Лондон, Англія) був відвідувачем музею, багато власних поетичних збірок, а також прозових творів пан Святомир подарував літературній залі музею. Директор музею на основі літературних творів Святомира Фостуна у літературній залі музею провів мистецький захід на основі його поезії: «Я вдивляюсь в твої шляхи, Україно, з далекої чужини цілую твоє чоло…», де поетичними рядками засвідчена велика любов пана Святомира до рідної землі й туга за нею в далекій чужині.

Музей має тісний зв'язок із Володимиром Луцівим, українським співаком і бандуристом із Лондона, який подарував музею багато цінних документів, музичні платівки з записами українських пісень у його виконанні.

Український письменник із Сіднею (Австралія) Дмитро Цяпка зробив для музею великий подарунок – альбом фотографій і відеокасету «Українці в Австралії», які з цікавістю переглядають відвідувачі.

У залі української діаспори зберігаються десятки газет і журналів, які видавали й видають за межами України представники української діаспори. Цінним подарунком є картина «Ми» відомого художника – нашого краянина Лева Дениса Іванцева.

Під керівництвом директора тут проходять навчальні конференції, години духовності, у яких беруть участь священики, години народознавства, відзначення літературних дат, різноманітні зустрічі, круглі столи й інші заходи, про що засвідчують світлини. Відвідувачів музею привітно зустрічають екскурсоводи – учні-старшокласники Бортниківського НВК. Музей співпрацює з педагогічним колективом місцевої школи у царині відродження і примноження народних звичаїв і традицій, головою місцевого первинного осередку товариства «Просвіта», з директором Народного дому.

Значна робота Бортниківського музею гідно оцінена – музею присвоїли звання «народний», «зразковий». Це знову ж таки велика подвижницька робота директора музею Івана Карп'яка – члена Національної спілки краєзнавців України, який у молоді роки приїхав за скеруванням у Бортники працювати вчителем історії і так полюбив це покутське село, що своєю невтомною працею прославив його. Бо саме завдяки Народному історико-краєзнавчому музею про Бортники, що на Тлумаччині, знає світова громадськість…

Галина СЛОБОДЯН, *сільський голова с. Бортники Тлумацького району*

ІСТОРІЯ І Я

2 серпня від Покровської церкви, що на Подолі в Києві, з благословення владики Володимира Черпака, відбув автобус із тридцятьма шістьма паломниками. Їм прослалася далека дорога у дві тисячі кілометрів на північ: Санкт-Петербург, Петрозаводськ, Медвежогорськ, урочище Сандармох, порт Кемь на березі Білого моря, відтак – Соловецькі острови.

ВЕЛИКИЙ ТЕРОР І УКРАЇНА

(Закінчення. Поч. у № 32)

«Трійки» поєднували в собі слідство, обвинувачення, суд і виконавця вироків. На все слідство відводилося 10 діб. Участь захисника, прокурора, а часом і самого звинуваченого, оскарження вироку та клопотання про помилування не передбачалися, а вирок виконувався негайно після його винесення. Цілком у дусі настанови творця совєтської держави В. І. Леніна, який учив: «Будьте зразково нещадними… Розстрілювати, нікого не питаючи і не допускаючи ідіотської тяганини». І відповідно до настанови «любимца партии и народа» С. М. Кірова, який учив «Карати по-справжньому, щоб на тому світі був помітний приріст населення, завдяки діяльності нашого ГПУ».

На виконання згаданої Постанови «чистка» відбулася і в концтаборах. Так, начальник Соловецької тюрми особливого призначення (СТОН) Іван Апетер одержав наказ скласти список на розстріл 1825 в'язнів. Одна група, 507 в'язнів, була розстріляна під Ленінґрадом 8 грудня 1937 року, 200 (насправді 198) – на Соловках 14 лютого 1938 року. Доля так званого «Соловецького етапу» (1111 осіб) стала відомою щойно 1997 року: капітан Матвеєв з помічниками розстріляв його 27 жовтня, 1, 2, 3 і 4 листопада в урочищі Сандармох на півдні Карелії.

НЕ НАДАЄТЬСЯ ДО ОБРАХУНКУ

1937 рік – це гігантський масштаб репресій, що охопили всі реґіони й усі без винятку верстви суспільства, від найвищого керівництва країни до далеких від політики селян і робітників. Це колосальні фальсифікації звинувачень. Це безпрецедентна плановість терористичних «спецоперацій»: «чистки» не міг уникнути ніхто. За 15 місяців кампанії за політичними звинуваченнями в СССР було заарештовано **більше 1,7 млн. (одного мільйона семисот тисяч!) осіб.** А разом із жертвами депортацій і засудженими так званими «соціально шкідливими елементами» кількість репресованих перевищує два мільйони. Усього під час Великого терору до розстрілу з політичних мотивів були приречені **681 692 (шістсот вісімдесят одна тисяча шістсот дев'яносто дві!) особи.**

«Чистка» тривала понад 15 місяців і була офіційно припинена за постановою Політбюро ЦК ВКП (б) 15 листопада 1938 року, хоч репресії тривали й далі.

Її результат – утрата цінності людського життя і свободи, зруйнування громадянського суспільства – громадських і політичних організацій, громад, церков, навіть сім'ї. Кожна людина залишалася сам-на-сам з молохом терористичної держави.

Кількість жертв репресій, депортацій, воєн і голоду в Україні за часи совєцької влади не надається до обрахунку. Це приблизно третина, якщо не половина українського народу. Американський дослідник української трагедії Джеймс Мейс писав, що нинішня Україна – це соціологічно випалена земля. Нинішній період історії України він визначав як «постгеноцидний». На його думку, процес інтелектуального і морального занепаду українського суспільства та подальшого російщення не змогло зупинити навіть проголошення незалежності.

Усі наші сучасні біди – це наслідки сатанинської селекції, під час якої була фізично знищена найкраща частина українського народу, а решта – деморалізована та розбавлена навезеним аґресивним «матоязичним насєлєнієм».

ПАМ'ЯТАЙМО

Великий терор стався тому, що ми не відстояли свою незалежність у 1918–1920 роках, а неукраїнський за складом і духом уряд Совєцької України у 20–30-их роках здав Україну Москві.

Чи не тим же шляхом веде нас нинішній, чужий за складом і духом, Уряд України, який 27 липня під пам'ятником князеві Володимиру виразно продемонстрував свою орієнтацію, ставши під руку президента Росії Путіна і патріарха Московського Кіріла, який за прикладом воєнного комісара Льва Троцького і Адольфа Гітлера приїхав в Україну на бронепоїзді?

А ми – молімося разом з ними за упокій душ убієнних синів і дочок України. І за всю Україну.

Василь ОВСІЄНКО, *учасник паломництва на Соловки 1999–2005 рр.*

З РОСИ І ВОДИ!..

ВІТАЄМО!

Сьогодні 80-річний ювілей відзначає охоронець пам'яток історії та культури краю громадсько-культурний діяч, заслужений працівник культури

Володимир ЛЮБІНЕЦЬ.

Пан Володимир зробив значний внесок у дослідження й охорону пам'яток історії та архітектури Прикарпаття, їх вивчення та збереження. Вітаючи ювіляра, бажаємо йому доброго здоров'я, аби і далі працювати на благо України й народу.

Многая літа! З роси і води!..

Голова ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка Степан ВОЛКОВЕЦЬКИЙ

* * *

Народився Володимир Любінець 1933 р. в с. Чернів Рогатинського району. З 1953-го працює в установах культури району та Івано-Франківська. За його опіки і сприяння 28 колективам художньої самодіяльності обласного центру присвоїли звання «народний», п'ятьом керівникам – звання «заслужений працівник культури України», а 150 колективів стали лауреатами мистецьких фестивалів.

У грудні 1987 року Володимира Любінця обрали заступником голови Івано-Франківської обласної організації Українського товариства охорони пам'яток історії та культури (УТОПіК). За його участі й підтримки видали багато пам'яткознавчої та краєзнавчої літератури, каталогів пам'яток, довідник «Некрополі Прикарпаття», обстежили, вивчили й описали близько семи тисяч пам'яток культури Прикарпаття, заснували у 1990 році обласну пам'яткознавчу премію ім. І. Вагилевича, лауреатами якої стали професор В. Полєк, академік В. Грабовецький, кандидати наук, доценти М. Паньків, Б. Гаврилів, В. Бурдуланюк, доцент П. Арсенич, художник І. Деркач, активісти М. Капак, В. Твардовський, Ю. Угорчак та інші.

Головна рада УТОПіК за успіхи у справі охорони й збереження пам'яток історії та культури присудила йому звання лауреата республіканської премії імені Володимира Антоновича. Дбаючи про важливу державну справу, В. Любінець залучає до роботи широкий загал. Тепер в області діє 16 міських, міськрайонних та районних організацій. У них нараховується близько 911 первинних осередків, до складу яких входить більше 60 тисяч членів.

ВИСТАВКИ

КЛЮЧ ДО ПОЧУТТІВ

Коли у порожнечу летять роки, треба щось робити, аби зупинити негативний процес... Цей вислів івано-франківського художника Леона Кондрачука став епіграфом його персональної виставки «Ключ до почуттів», яку презентували в Картинній галереї Національного заповідника «Давній Галич».

– Його власна філософія, авторська манера письма, втілені у творчий задум, де визначну роль відіграє колір і експресія покладеного на полотно мазка, – це результат досконалого вивчення художником малярських здобутків європейського постмодернізму та авангарду XX століття, – зазначив, відкриваючи виставку, завідувач Музею караїмської історії і культури Ярослав Поташник.

Твори художника – своєрідний підсумок чвертьвікової творчості автора, хоч є й полотна, створені недавно. Для написання картин Леон Кондрачук застосовує різні техніки постмодерну, але найбільше любить малювати пейзажі у жанрі сюрреалізму.

Сподіваємось, що твори Леона Кондрачука запам'ятаються шанувальникам мистецтва завдяки своїй енергетичній наповненості.

А. Ч.

ПОСТАТІ

ТВОРЕЦЬ ШКОЛИ ПІАНІСТИЧНОЇ

Вийшла друком книжка письменниці, авторки багатьох друків про визнаних особистостей і невтомних трудівників на творчій ниві культурного життя, викладача вищої категорії ДМШ № 2 ім. В. Барвінського Романни Затварської «Юрій Новодворський педагог-піаніст».

Юрію Івановичу виповнилося 85 років. Сорок із них цей потомний галицький інтеліґент присвятив пропаґанді фортепіанної музики, вихованню музикантів, які й сьогодні творять піаністичну школу Прикрапаття і тримають зв'язок зі своїм педагогом, товаришем і вимогливим слухачем, який завжди готовий дати пораду, поспілкуватись у дружньому колі, де дружина Дарія Михайлівна (з роду Комановських і Слюсарчуків) не тільки складає товариство, але погостить смаколиками.

Романна Василівна в своїй книжці знайомить читача з родовим деревом Юрія Івановича, дитинством, учителями, які заклали основи піаністичної школи в закоханого з дитинства в музику Юрка. Професійне загартування проходило у Львівській консерваторії, філармонії, де працював концертмейстером, музичній школі, культурно-освітньому й музичному училищах, обласному методичному об'єднанні викладачів музичних шкіл, головою якого був тривалий час. В історії музучилища роль Юрія Івановича значна. Адже це він започаткував класи педагогічної практики, виступи на оглядах Львівської консерваторії, створив активно концертуюче тріо (скрипка, віолончель, фортепіано), а найголовніше – школу піаністики. Педагогічні принципи в ній базувались на педагогічному досвіді вчителів Галини Лагодинської, Галини Левицької, Олександра Ейдельмана.

Немає музичних закладів, де не працювали б його вихованці. Вони високо несуть ім'я свого вчителя. Це – Тетяна Сачевська, викладач вищої категорії КДІМ ім. Р. Гілера, концертмейстер з класу вокалу національної опери України Любов Гундер, доцент кафедри музикознавства ІМ ПНУ ім. В. Стефаника і багато інших.

Авторка подала багато світлин, програм попису Елєвів Музичного інституту імені Лисенка, спогади вдячних колеґ.

Любов ЗОРІНА

ЛЮБИ І ЗНАЙ СВІЙ РІДНИЙ КРАЙ...

КАЛЕНДАР ПРОСВІТЯНИНА

СЕРПЕНЬ

(Закінчення. Поч. у № 31, 32)

24 СЕРПНЯ

День Незалежності України.

85 років від дня народження **Левка Лук'яненка,** політичного діяча, дисидента, дипломата, автора книжок «Вірую в Бога і в Україну» (1991), «Сповідь у камері "смертників"» (1991), який у 1961 р. за антирадянську пропаґанду був засуджений до страти, заміненої довгостроковим (понад 25 років) перебуванням у концтаборах.

50 років від дня народження **Олександра Козаренка,** композитора, музикознавця, піаніста, уродженця м. Коломия.

27 СЕРПНЯ

День народження **Івана Франка** (1856–1916), великого українського поета, письменника, філософа, вченого, драматурга, критика, перекладача, публіциста, громадсько-політичного діяча, члена Головного Виділу «Просвіти» й редактора її видань.

70 років від дня народження **Івана Ярича,** журналіста, головного редактора Долинської райгазети «Свіча», автора книг гумору й афоризмів та біографічного довідника «1000-ліття в обличчях», уродженця с. Велика Тур'я Долинського району.

28 СЕРПНЯ

Успіння Пресвятої Богородиці.

120 років від дня народження **Андрія Коверка** (1893–1967), скульптора, автора пам'ятника Т. Шевченку в Косові (1928).

30 СЕРПНЯ

130 років від дня народження **Дмитра Донцова** (1883–1973), публіциста, літературного критика й політика, ідеолога українського націоналізму.

31 СЕРПНЯ

130 років від дня народження **Осипа Назарука** (1883–1940), громадсько-політичного діяча, письменника, журналіста і публіциста, автора історичних книг «Роксолана» і «Осмомисл».

120 років від дня народження **Нестора Нижанківського** (1893–1940), композитора, музичного діяча.

Підготував ***Петро АРСЕНИЧ***

НУМІЗМАТИКА

ДО КРАСИ – ЩЕ СТАБІЛЬНІСТЬ

У Міжнародному конкурсі на найкращу національну валюту українська гривня посіла перше місце. Вона випередила і євро, і англійський фунт, і російський рубль...Ось ще б їй такої стабільності, а нам – більшої зарплати.

А тим часом пам'ятні монети Національного банку України беруть участь у Міжнародному нумізматичному конкурсі «Монетне сузір'я–2013».

Уся нумізматична продукція Національного банку користується популярністю як серед широкого загалу громадян держави, так і у міжнародному нумізматичному співтоваристві. Варто знати, що пам'ятні монети – це монети, присвячені видатним особистостям, визначним подіям, пам'яткам української історії, на підтримку державних та міжнародних програм.

Як зазначив начальник Управління НБУ в Івано-Франківській області Михайло Ставничий, 26 вересня в Москві відбудеться оголошення результатів і нагородження переможців Сьомого міжнародного конкурсу «Монетне сузір'я–2013» – одного з найпрестижніших нумізматичних конкурсів, що проходитиме в рамках Четвертої Міжнародної конференції та виставки монет COINS-2013.

Для участі в цьому конкурсі представлені пам'ятні монети, введені в обіг з 1 січня до 31 грудня 2012 року із тридцяти країн (понад 270 пам'ятних монет та 28 монетних серій). НБУ показує такі пам'ятні монети: «Рік Змії», «Античне судноплавство», «Всесвітній рік кажана», «Мальва», «Українська лірична пісня», «УЄФА. Євро-2012. Україна–Польща», «Синагога в Жовкві», «Єлецький Свято-Успенський монастир», «Стерлядь прісноводна», «200 років Нікітському ботанічному саду».

Традиційно конкурс проводиться у дев'яти основних номінаціях. У кожній із номінацій заочним голосуванням членів експертного журі, до складу якого входять представники Міжнародних нумізматичних асоціацій, авторитетні фахівці з відомих світових музеїв та члени редколеґій спеціалізованих видань про монети з різних країн, визначається монета-переможець і монети, що посіли друге й третє місця.

Десята ж номінація – «Приз глядацьких симпатій» – визначається за результатами голосування на сайті. Монета, яка набере максимальну кількість голосів, отримає «Приз глядацьких симпатій».

Брати участь в Інтернет-голосуванні та підтримувати вітчизняні монети можуть усі охочі (слід тільки зареєструватися на сайті). Це можна зробити до 1 вересня 2013 року.

Крім того, серед учасників Інтернет-голосування будуть розіграні колекційні монети з дорогоцінних металів і річна передплата на спеціалізований журнал про монети «Золотий червонець» на 2014 рік. За традицією, призи отримають ті відвідувачі сайту, які під час вибору найкращої монети залишать найбільшу кількість коментарів.

Теодор ДРОВНИЧ

ЗДОРОВ'Я

ПСОРІАЗ – НЕ ВИРОК, З НИМ МОЖНА ЖИТИ ПОВНОЦІННО

Псоріаз є однією із найзагадковіших та поширених шкірних проблем. Це – хронічне, часто рецидивуюче неінфекційне захворювання шкіри. За частотою псоріаз посідає друге місце після алергічних захворювань шкіри у дітей та підлітків і може розглядатися як соціальна проблема. Доволі часто перші клінічні прояви псоріазу можна виявити навіть у перші роки життя.

Варто усвідомлювати, що цю хворобу повністю вилікувати поки що неможливо. Але з нею треба жити і не впадати у відчай. Тим більше, що в Україні, як зрештою, й у світі, постійно зростає кількість таких хворих.

Що ж його викликає? Спадковість, і стреси, і травми шкіри, і вживання деяких ліків, і зловживання алкоголем... До цього додаються певні інфекції – навіть ангіна. Особливу роль відіграє психоемоційний стан людини, робота, харчування. На жаль, ми досі не можемо сказати, що потрібно робити, щоб застрахувати себе від псоріазу, хоч такий діагноз мають до трьох відсотків населення планети.

Проявляється псоріаз інфільтрованими плямами червоного або блідо-червоного кольору, вкриті сріблястими лусочками. Шкіра, уражена бляшками, може тріскати, кровити, в окремих випадках мокнути. Зазвичай відбувається чергування періодів загострення та ремісії. Висипання на шкірі викликають фізичний та естетичний дискомфорт, тому на сьогодні всі існуючі методи лікування спрямовані на те, щоб знизити частоту й інтенсивність загострення.

У більшості прояви захворювання проявляються тільки на шкірі, але у деяких пацієнтів уражаються нігті, а у близько 25 відсотків – суглоби (псоріатичний артрит), що є ознакою важкого системного перебігу захворювання й потребує серйозного лікування. Псоріатичний артрит без адекватного сучасного лікування може призводити до обмеження працездатності й навіть до інвалідизації. У людей, які страждають псоріазом, часто розвиваються захворювання серцево-судинної системи.

Зазвичай при лікуванні псоріазу рекомендують поєднувати загальну та місцеву терапію, дієтотерапію, фототерапію, здоровий спосіб життя, заняття спортом. Наголошу, що в кожному конкретному випадку той чи інший метод добирають індивідуально. Американські вчені довели, що жінки, котрі реґулярно роблять фізичні вправи, менше схильні до псоріазу. Щодо дієти, то вона повинна забезпечувати підтримку правильного кислотно-лужного балансу в організмі. В ньому має бути лужна реакція більшою мірою, ніж кисла, тобто потрібно більше вживати фруктів та овочів і менше продуктів, що містять крохмаль, цукор, тваринні жири та олію...

Для видалення лусок потрібно використовувати пом'якшувальні (зволожуючі) засоби. Підходять для цього мазі на основі води з термальних джерел. Для місцевого лікування використовують креми, лосьйони, мазі, розчини, шампуні. При важких формах застосовують системну терапію – прийом таблеток і введення ін'єкцій.

Великим проґресом у лікуванні стало застосування штучних джерел ультрафіолетового випромінювання, зокрема золотим стандартом є використання вузькосмугової фототерапії UVB 311 нм. На базі диспансерного відділення нашого диспансеру вже п'ять років працює кабінет фототерапії, де використовують цей метод. УФ-промені пригнічують активність імунних клітин, зменшують запальний процес та надмірний поділ клітин шкіри. Це найбільш безпечний метод з мінімальними ускладненнями й побічними ефектами та можливістю застосовувати його для дітей і вагітних.

Але варто знати найперші правила поведінки при псоріазі:

приймаючи душ чи ванну, використовуйте м'яку губку або бавовняну серветку, уникайте застосування мочалки;

не використовуйте тверде мило, бо воно посилює сухість шкіри;

намагайтесь захистити шкіру від порізів та ушкоджень;

обирайте простий легкий одяг з натуральних тканин і вільне взуття;

не застосовуйте кондиціонер, зволожуйте повітря, використовуйте креми на водній основі;

ведіть здоровий спосіб життя, покиньте алкоголь, не паліть, уникайте стресових ситуацій.

Словом, живіть із позитивним настроєм. Неґативні думки сприяють ускладненню хвороби. І глибоко усвідомте: псоріаз – не вирок, правильно контролюючи хворобу можна жити повноцінно.

Ірина КУЗЕНКО,
лікар Обласного клінічного дерматовенерологічного диспансеру

СУМУЄМО

Відійшов у вічність головний художник, сценограф Івано-Франківського обласного академічного музично-драматичного театру імені Івана Франка заслужений діяч мистецтв України

ОЛЕКСАНДР СЕМЕНЮК.

Його втомлене серце скотилось за обрій, а нам залишилася пам'ять і його справи. Ще жити б і жити, бо справ і планів було так багато. Але людина планує – Господь керує...

Народився 1957 р. в Донецьку, а майже тридцять років його ім'я друкувалося в програмах вистав Івано-Франківського театру, святкових обласних і міських концертів, фестивалів, свят, він здійснив сотні сценографічних проектів, більше 60 тільки для вистав театру, якими зачаровувались глядачі України, Росії, Молодови, Польщі, Канади, США. Він шість разів ставав володарем гран-прі за найкращу сценографію фестивалю «Прем'єри сезону». Йому доводилося давати сценографічний образ різних епох, ситуацій і це він робив високопрофесійно, переконливо, завжди був творчим, вдумливим, дипломатичним. Але залишався самим собою і мріяв про широкі полотна, нові проекти, інсталяції.

Його талант і працьовитість у 2002 році відзначили державною відзнакою «заслужений діяч мистецтв України», а в 1996-му його ім'я увійшло до двадцятки найкращих художників Європи. Нагороджений відзнаками за великий внесок у розвиток культури, за поєднання найкращих традицій школи Київського державного художнього інституту й досвіду його перших наставників в Івано-Франківську – Д. Нарбута, М. Данька, В. Турецького, Я. Січкара, режисерів-постановників В. Смоляка, В. Нестеренка, І. Бориса, А. Канцедайлова, І. Сороки та інших.

Олександр Семенюк любив театр, свою роботу і глядача, він жив у мистецтві, віддаючи всю свою творчу енерґію людям. Одержував радість від досягненого, черпав життєву рівновагу в родині, друзях, природі.

Стихає день, а театр, шанувальники, родина, друзі й усі, хто працював і спілкувався з Олександром, із сумом дивляться, як за обрієм ще палає любляче серце, яке наче говорить всім: «Життя продовжується, бо пам'ять жива».

ДРУЗІ